

וכמו כן לולב של אשירה פסול, משום ד"כתותי מכתת שיעורא". ולהלן לא ב יתפרש, שמדובר בעצי אשירה שמצאו בני ישראל בזמן כיבוש הארץ שדינם בשריפה, שנאמר [דברים יב ג]: "ואשריהם תשרפון באש".

לולב שנקטם ראשו⁽³⁾ וכן לולב שנפרצו

טעם פסול לולב של עיר הנידחת, הוא משום שהעיר וכל רכושה עומדים לשריפה, שנאמר [דברים יג יז]: "ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה, ושרפת באש". והרי לולב צריך שיהיה בו שיעור ארבעה טפחים, כמבואר בגמרא להלן [לב ב], ולולב זה כיון שעומד לשריפה, "כתותי מכתת שיעורא". ש, רואין אותו כשרוף וכאילו אין שיעורו קיים.

לומר, שאכן מעיקר הדין נאמר הפסוק רק כלפי יום הראשון, אלא שמשום "זה אלי ואנוהו" תקנו חכמים ליטול את הלולב כל שבעה כעין דאורייתא לענין פסול "הדר", כפות תמרים.

3. נסתפקו התוספות: האם דין נקטם ראשו הוא בשני עלין האמצעיים [התימות], או דוקא כאשר נקטמו רוב ראשי העלין, ועיין רא"ש. ובהגהות רמ"א סימן תרמה סעיף ו החמיר בזה, ופסל גם כאשר נקטמה התימות לבדה. ובדעת השולחן ערוך בזה, ראה באריכות בילקוט מפרשים.

שיעור קטימה הפוסלת: בהגהות הגר"א לשולחן ערוך שם כתב, שאפילו קטימה כל שהוא פוסלת. אמנם הריטב"א כתב בשם רבותיו של רבינו יונה, שאינו נפסל אלא כשנקטם רובו של עלה. אלא שמדקדוק לשון המשנה כתב הריטב"א, שיש לחוש אף בקטימה כל שהוא, "דעשו ראש הלולב כחוטמו של אתרוג שהוא במשהו".

וברמ"א שם הוסיף בשם מרדכי, כי רק לכתחילה כאשר יוכל למצוא לולב שלם אין לו ליטול לולב קטום. אבל בדיעבד, במקום שאין לולבים אחרים, יכול ליטול לולב קטום ולברך עליו. וראה ט"ז ס"ק ז ומגן אברהם ס"ק ו שהאריכו הרבה בדבריו.

בקיום המצוה, ולולב הוקש לאתרוג, אם כן מבואר שילפינן הלכה זו מהפסוק "פרי עץ הדר", ולא מדין "זה אלי ואנוהו"!

ובכפות תמרים כתב לישב, שגם לדעת רש"י נלמד פסול לולב היבש מאתרוג שנאמר בו "הדר", אלא שלולי ההלכתא של "זה אלי ואנוהו" לא היינו מקישים לולב לאתרוג להצריך לולב נאה, ורק אחר אחר גילוי התורה שיש לקיים מצוות ה' באופן הנאה ביותר, מסברא מקשינן לולב לאתרוג. [ובבאור הדברים ראה מה שכתב הערוך לנר].

ובאופן אחר כתב, כי מה שאמר הכתוב "זה אלי ואנוהו" — התנאה לפניו במצוות", אין דינו שווה בכל מקום, לעיתים אינו אלא לכתחילה, ולעיתים הוא לעיכובא בקיום המצוה, והכתוב מסרו לחכמים לפרש איזה הידור הוא לכתחילה ואיזה לעיכובא.

והאופן השלישי בישוב קושיהם, הוא על פי מה שהקשו התוספות להלן [ד"ה בעינן הדר וליכא], דבגמרא מבואר, שפסול "הדר" נוהג כל שבעה, ואילו פסול "לכם" — משלכם אינו נוהג אלא ביום הראשון. והקשו התוספות: מנין למדו חכמים לחלק בזה, הרי שתי הלכות אלו נלמדו מאותו פסוק, וממה נפשך, אם נאמר הפסוק לגבי היום הראשון לבדו, אף לולב היבש יהיה כשר כל שבעה, ואם נאמר גם לשאר ימים, הוא הדין לגבי פסול "לכם"? ולדרכו של רש"י יש